

● Reisfotografie ●

Jos van den Berge

Tegen de tijd dat je dit leest is voor de vroege vogels onder de fotografen het reisseizoen al weer begonnen. Voor de meeste andere fotografen duurt het ook niet zo lang meer voor dat het reisseizoen weer begint. Hoogste tijd om eens stil te staan bij tips voor Reisfotografie.

Wat verstaan we onder reisfotografie en waar begint het?

Met reisfotografie bedoelen we het combineren van reizen en fotograferen, zowel onderweg als op je bestemming. Maar waar begint de reis? Voor de een kan dat dichtbij zijn (eigen stad of streek), voor een ander net zo goed het andere einde van de wereld.

Niet elke vakantiefoto is echter een reisfoto. Een reisfoto laat iets zien over een andere omgeving (bijvoorbeeld een landschap of een imposant gebouw) of een andere cultuur (bijvoorbeeld klederdracht, een festival of een bij ons uitgestorven ambacht) of een ontmoeting met de plaatselijke bevolking. Kortom, het gaat om het vastleggen van een beeld dat indruk op de fotograaf heeft gemaakt. Op een reisfoto kunnen best je partner en/of kinderen voorkomen, maar alleen om het beeld te versterken. Dus niet als exclusief onderwerp (bijvoorbeeld op het strand of op een terras).

Voor velen is een (vakantie)reis hét moment om veel foto's te maken. Voor jezelf zijn de foto's uiteraard een herinnering. Maar hoe zorg je er nu voor dat je foto's ook voor anderen interessant zijn? Door het onderwerp zo te fotograferen, dat zij die geen herinnering aan het beeld hebben, er toch door geboeid worden. Het onderwerp moet zó op de foto komen, dat het op een natuurlijke wijze de aandacht trekt en dat er geen storende elementen te zien zijn die de aandacht van het onderwerp afleiden.

Welke apparatuur heb je nodig voor reisfotografie?

Je kunt met elke camera goede reisfoto's maken. Maar elk type camera heeft zijn eigen mogelijkheden en beperkingen, zowel wat betreft kwaliteit als flexibiliteit.

Spiegelreflex- of systeemcamera.

Het meest veelzijdig is een camera met verwisselbare lenzen, zowel qua uitrusting als qua instelmogelijkheden. Je sjouwt echter een behoorlijk gewicht mee en je loopt de kans, dat op cruciale momenten net de verkeerde lens op de camera zit. Die nadelen kun je enigszins ondervangen door (alleen) een zogenaamde reiszoomlens mee te nemen, met een brandpuntsafstand van circa 18 tot 200 à 250 mm (kleinbeeld). Dan mis je wel een echt groothoekobjectief en vaak ook een macrostand. Als je dat geen bezwaar vindt, is een reiszoom een goed compromis.

Superzoom- of compactcamera.

Dit type camera heeft een niet-verwisselbaar objectief. Superzoomcamera's lijken op een kleine spiegelreflexcamera en hebben een indrukwekkend zoombereik, van 15x tot soms 30x. Bij 'gewone' compactcamera's is het zoombereik een stuk kleiner. De (iets) mindere kwaliteit ten opzichte van een spiegelreflex- of systeemcamera zit 'm deels in het objectief (hoe groter het zoombereik hoe groter het kwaliteitscompromis). Voor alle (super)zoom- en compactcamera's geldt verder, dat de sensor vele malen kleiner is dan die van een spiegelreflex,

terwijl het aantal pixels vaak niet navenant lager is. De hogere pixeldichtheid op de sensor vergroot de kans op storende ruis op de foto's en dat is ook een nadeel. Het voordeel ten opzichte van spiegelreflexcamera's is het geringe gewicht en de dito omvang. Bovendien kun je - met een compacte(re) camera - minder opvallend fotograferen. Een camera met een klein zoombereik past met een beetje geluk in je binnenzak. Nog een voordeel van veel superzoom- en compactcamera's is, dat ze een macrostand hebben.

Vorbereiding thuis

Wil je qua fotografie het meeste uit een reis halen, dan zul je je vooraf op twee onderwerpen moeten voorbereiden:

Camera en toebehoren.

Ken de mogelijkheden van je camera goed, lees dus de gebruiksaanwijzing goed door (en neem 'm mee voor noodgevallen). Verklein de kans dat je een belangrijk moment niet op de foto kunt zetten. Zorg daarom voor een volle accu of dito batterijen (en voor extra accu of batterijen als je veel foto's in korte tijd maakt) en vergeet de oplader niet. Zorg ook voor voldoende geheugenkaartjes; ze zijn niet duur meer tegenwoordig.

Bestemming.

Verdiep je in de omgeving en plaatsen die je (vermoedelijk) bezoekt. Dan ben je goed voorbereid op interessante onderwerpen die je tegen kunt komen en laat je je zo min mogelijk verrassen. Lukt voorbereiding vooraf niet, dan kun je proberen dit ter plaatse goed te maken, maar dat gaat dan wel van de meestal schaarse tijd ter plekke af. Bereid je je helemaal niet voor, dan is het zeker niet onmogelijk om mooie foto's maken, maar dat is dan meer een kwestie van toeval.

Wat fotografeer je en hoe?

Je fotografeert uiteraard wat je zelf interessant vindt. Dat kan van alles zijn: mensen, landschappen, gebouwen, enz. Hoe je fotografeert is ook een persoonlijke keuze: bijvoorbeeld details of juist een totaal beeld, of vanuit een bepaald standpunt om een zeker perspectief te bereiken.

Waar moet je tijdens je reis op letten?

Of je je thuis nu wel of niet goed hebt voorbereid, probeer als het even kan (als je ergens wat langer verblijft) de omgeving te verkennen. Let bijvoorbeeld op lichtinval, schaduw en verkeersdrukke. Als je het al niet thuis gedaan hebt, probeer dan na te gaan op welk tijdstip van de dag je het beste welke locaties kunt bezoeken. Voor toeristische attracties kun je het beste vroeg op staan of aan het einde van de dag gaan. Veel toeristen zijn namelijk niet van die vroege vogels, met topdrukke midden op de dag tot gevolg. Als het rustiger is (of zelfs stil), is de kans groter dat je voldoende tijd hebt om een mooie foto te schieten zonder dat je beeld vergeven

is van (andere) toeristen. Fotografeer verder bij voorkeur niet rond het middaguur, omdat dan het zonlicht eigenlijk te hard is. Dit leidt niet alleen tot (te) harde contrasten, maar ook regelmatig tot een groter contrastbereik dan de camerasensor aan kan. Dat geeft schaduwen of hoge lichten zonder enig herkenbaar detail. Dit kan niet in een fotobewerkingsprogramma worden gecorrigeerd. Neem in elk geval de tijd om je onderwerp goed op de foto te krijgen: je kunt achteraf met bewerkingssoftware niet alles corrigeren en bovendien kan correctie leiden tot zichtbaar kwaliteitsverlies. Voorkomen is beter dan genezen.

Mensen fotograferen? Vraag toestemming!

Wil je mensen fotograferen, vraag dan bij voorkeur om toestemming. Probeer eerst in contact te komen met je 'object', al is het maar met handen en voeten, en toon belangstelling voor wat iemand aan het doen is. Dat helpt gegarandeerd. In sommige landen is fotograferen van mensen geen enkel probleem (vooral in Azië), al vraagt men soms een (kleine) vergoeding. In andere landen willen autochtonen zelfs tegen betaling niet op de foto; vooral in moslimgebieden (fotograferen van vrouwen) en in sommige Zuid-Amerikaanse landen. Je kunt dan zelfs achtervolgd worden door boze 'locals' als je ongevraagd mensen fotografeert.

Nuttige hulpmiddelen

Er bestaan talloze hulpmiddelen, waarvan het nut afhangt van het soort foto's dat je maakt of de omstandigheden waaronder. Een statief kan goed van pas komen voor een groepsfoto of om bewegingsonscherpte te voorkomen, bijvoorbeeld bij zwak licht. In het laatste geval kan een (losse) flitser soms ook uitkomst bieden. Alleen leent niet elk onderwerp zich ervoor om geflitst te worden. Maak voor jezelf de afweging of extra ruimte en gewicht van de hulpmiddelen opwegen tegen het gebruik dat je ervan maakt.

Verdere tips

Maak eens extra opnamen.

Vergroot in moeilijke omstandigheden (bijv. een bewegend onderwerp) de kans op een goede foto en druk nog een keer extra af of experimenteer eens met verschillende standpunten. Je krijgt vaak géén tweede kans om het over te doen.

Juiste belichting.

Heeft je camera onderwerpstanden (sport, landschap, portret, enz.) gebruik die dan. De belichting wordt dan zoveel mogelijk afgestemd op de op-

Foto 1

name-omstandigheden. Zijn er grote lichte of donkere vlakken in beeld? Dan kan de automatische belichting in de war raken. Probeer, als het kan, iets langer (bijv. zon) of iets korter (bijv. schaduw) te belichten. Bij automatische belichting kun je proberen het beeld in te stellen op schaduw- of juist op zonpartijen.

Stevige hand

Houd de camera stil, om bewogen beelden te voorkomen. Zorg er voor, dat de horizon recht op de foto komt. Wil je juist een dramatische foto, dan kun je uiteraard alles scheef zetten, maar doe het dan ook goed.

Compositie

Het onderwerp en/of de horizon in het midden levert vaak niet zo'n spannende foto op. Een goed hulpmiddel is de zogenaamde 'regel van derden': ver-

deel het zoekerbeeld in negen denkbeeldige rechthoeken en zorg ervoor dat (het belangrijkste deel van) het onderwerp op 1/3^e van de randen van de foto komt (zie foto 1).

Less is more.

Probeer het onderwerp vrij groot op de foto te krijgen en houdt details die voor afleiding kunnen zorgen buiten beeld. Doe dus een paar stappen naar voren of zoom in. Dit geldt natuurlijk niet als het de bedoeling is om veel te laten zien, bijvoorbeeld een weids landschap.

Expressie met details.

Maak ook eens een foto van een detail (gevelversiering, deurknop, sieraad, handen, enz.). (zie foto 2).

Toon de maat. Wil je met je foto laten zien hoe groot het onderwerp is (bijv. een gebouw of een boom), zorg er dan

Foto 2

voor dat je iets herkenbaars (bijv. een auto of een persoon) meefotografeert (zie foto 3).

Perspectief.

Maak ook eens een foto vanuit een ander perspectief: van boven naar beneden (vogelperspectief) of zak eens door je knieën (kikvorsperspectief). Dat levert vaak bijzondere foto's op.

Lijnen trekken.

Maak gebruik van 'lijnen' in het beeld, die naar de horizon toe naar elkaar toelopen (convergeren). Dat verleent diepte aan de foto. Staat er niets op de voorgrond, zorg er dan voor dat er iets of iemand op de voorgrond wordt meefotografeerd. Dat geeft ook diepte aan de foto en maakt hem spannender (zie foto 4).

Let op achtergrond.

Zet je een persoon op de foto, probeer dan te zorgen voor een rustige achtergrond.

Tot slot

Ondanks alle zorg en toewijding kan nabewerking wenselijk zijn. Een niet helemaal ideale foto kan worden aangepast: belichting en/of contrast, aansnijden of retoucheren (storende elementen weghalen). Je kunt hiervoor gebruikmaken van programma's als Paintshop Pro of Photoshop Elements (beide betaald) of The Gimp (gratis te downloaden). Met Picasa (van Google) of Irfanview (beide gratis) zijn ook aanpassingen mogelijk; de correctiemogelijkheden zijn wel beperkter dan die van eerstgenoemde programma's.

Foto 3

Foto 4

